

چرا حافظ لسان الغیب لقب گرفت

استاد گروه فلسفه دانشگاه شیراز با اشاره به اینکه اشعار حافظ این اجازه را به خواننده می‌دهند که رویکرد تازه با اشعار منطبق کند و به همین دلیل متن شعر خواجه به شکلی در ادبیات ما منحصر بفرد است، در مورد اینکه چرا حافظ لسان الغیب لقب گرفت توضیح داد.

دلایل تازگی اشعار حافظ / چرا حافظ لسان الغیب لقب گرفت

استاد گروه فلسفه دانشگاه شیراز با اشاره به اینکه اشعار حافظ این اجازه را به خواننده می‌دهند که رویکرد تازه با اشعار منطبق کند و به همین دلیل متن شعر خواجه به شکلی در ادبیات ما منحصر بفرد است، در مورد اینکه چرا حافظ لسان الغیب لقب گرفت توضیح داد.

دکتر محمد خالصی به مناسبت روز بزرگداشت حافظ در مورد معنویت و اخلاق در اشعار حافظ به خبرنگار مهر گفت: با این نکته باید شروع کنیم که اندیشه حافظ بر اساس زیربنای عرفان شکل گرفته و عرفان بر اساس فضای معنویت رشد و نمو پیدا می‌کند. یعنی آنچه که ما در عرفان اسلامی از ابتدای ظهور تا امروز مشاهده می‌کنیم مسئله جدی اهمیت به اخلاق و معنویت در اشعار حافظ است.

وی افزود: شاید بتوان گفت در قدیم می‌گفتند عرفان دخول به اخلاق حسنه و دوری از اخلاق بد و گناه است اگر بر این اساس عرفان را نگاه کنیم شعر حضرت خواجه بر اساس اینکه زیر مجموعه‌ای از عرفان اسلامی است به سمت معنویت پیش می‌رود.

خالصی گفت: اما نکته‌ای که بیشتر مطرح است این است که فضایی بعد از مرگ حافظ بوجود آمد که شعر حضرت خواجه به نحوی وارد مسائل قدسی و تقدس زا می‌شود. حافظ به شکلی وارد عرصه اندیشه‌ها می‌شود که آن را با معنویت تمام نگاه می‌کنند. شاید این اتفاق کمتر در دیوان شعری در غزلیات فارسی اتفاق می‌افتد.

استاد گروه فلسفه دانشگاه شیراز ادامه داد: شعر می‌آید و هم‌تراز متون مقدس قرار می‌گیرد با آن مردم تفأل می‌گیرند و به همین دلیل است که اگر رگه‌های پرمایه معنویت در اشعار خواجه نبود این امکان پیش نمی‌آمد که مردم از همان ابتدا یعنی ابتدای فوت وارد این عرصه شوند. از سوی دیگر حدوداً اولین لقبی که خواجه گرفته در سال 840 هجری 48 سال بعد از مرگش لسان الغیب است یعنی زبانی در غیب؛ در مقابل شهود در مقابل مادیات عالم معنویات مطرح است.

خالصی در مورد تازگی اشعار حافظ هم گفت: اگر با سخن رابرت یاس شاگرد گادامر فیلسوف معتقد باشیم که متن ادبی هنگامی هویت می‌یابد که به طور خلاق و مداوم با خواننده ارتباط برقرار کند یعنی که متن ادبی بدون شرکت خلاق مخاطبش قابل تصور نیست، بی اغراق می‌توانم بگویم که قدرت تأثیرگذاری اشعار حافظ در فرهنگ ایرانی بر گستردگی دامنه مخاطبان این دیوان شگفت‌انگیز است.

وی افزود: به همین دلیل هم تمام مخاطبان حافظ از عوام گرفته تا خواص همه منشیان، بلاغیون، فرهنگ نویسان و مذهبیون و عرفا همه به نوعی به اشعار وی علاقه نشان می‌دهند.

این استاد فلسفه و عرفان اسلامی یادآور شد: مسئله دیگر که در شعر حافظ به وفور وجود دارد و در شعر شعرای ما کم و بیش می‌توان دید خوانشهای متعدد است. یعنی شعر به شما اجازه خوانشهای متعدد را می‌دهد و این اجازه دادن به خوانشهای متعدد همیشه متن را تازه و در حال زایش می‌کند.

خالصی در پایان اظهارداشت: یعنی اشعار خواجه هیچوقت وارد کهنگی نمی‌شوند و هر دفعه نسبت به اشعار ما یک رویکرد تازه‌ای می‌توانیم پیدا کنیم. اشعار این اجازه را به خواننده می‌دهند که این رویکرد تازه را با اشعار منطبق کند و به همین دلیل متن شعر خواجه به شکلی در ادبیات ما منحصر بفرد است، از این جهت که خوانشی به این شکل را برای همه اقشار و همه اذهان فراهم می‌کند.